Eks-soldaten og krimforfatteren Anders Ibsen er godt kjent i den grønlandske ødemarken. I sommer fikk han øye på noe nytt. Hva gjør minst 15 containere og en gravemaskin her?

Olje, dr. Phil og verdens mest isolerte område

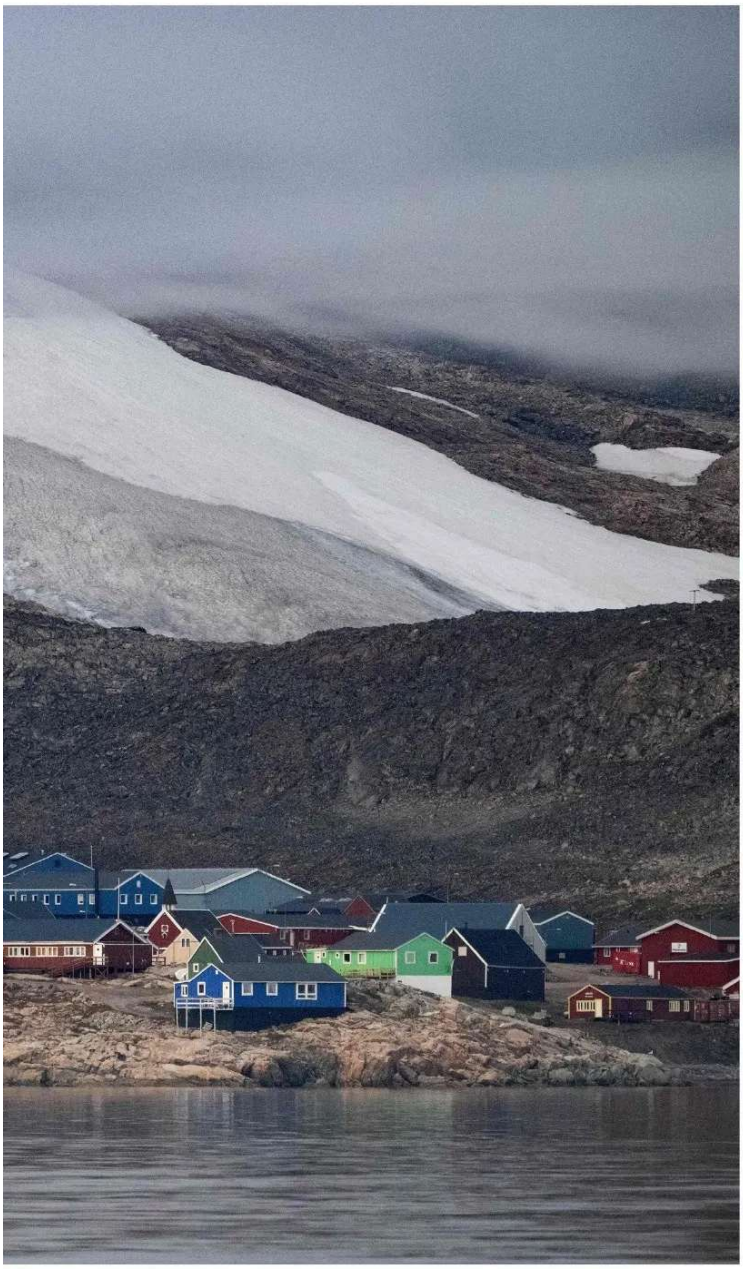
Ingeborg Moe
ingeborg.moe@aftenposten.no

Ittoqqortoormiit ligger ved det som beskrives som verdens største fjordkompleks og er den nærmeste bosetningen til området som Greenland Energy vil utvinne. Foto: Oliver Morin, AFP/NTB

Anders Ibsen var tidligere med i den danske Sirius-patruljen som overvåker de øde områdene på Øst-Grønland. Da han nylig var tilbake, oppdaget han boligkontainere som var satt i land i Jameson Land. Foto: Anders Ibsen

Anders Ibsen er hjemme etter nok en tur til Ittoqqortoormiit på østkysten av Grønland. Nærmeste bygd er over 800 kilometer unna.

– Det får selv den mest avsidesliggende bygda i Nord-Norge til å fremstå som downtown Oslo, sier den danske krimforfatteren og tidligere soldaten.

På jakt etter frossent gull

Nå i august var det fem-seks varmegrader. Gjennomsnittstemperaturen i løpet av året er ned mot minus ti.

Akkurat nå er det likevel brennhett. Årsak: Et amerikansk selskap vil bore etter olje. TV-psykologen dr. Phil er med på laget.

– Dette er et kappløp vi ikke kan tape, sa dr. Phil i en YouTube-video før sommeren. Han er kjent fra Oprah Winfreys mange TV-show og er støttespiller for president Trump. Han lovet å lage en dokumentarserie om det nye oljeeventyret på Grønland.

TV-doktoren snakket om at «det frosne gullet» kan få betydning for pumpeprisene i USA og gjøre at verden ikke vil være like avhengig av oljen i Hormuzstredet.

Han samarbeider med det Texas-baserte selskapet Greenland Energy Company. I en børsmelding for et par uker siden skrev de at de ville starte prøveboring allerede i vinter.

De snakker om muligheten for å ta opp svimlende 13 milliarder fat med olje. Det ville i så fall tilsvare nesten 20 års oljeproduksjon i Norge, beregnet fra dagens produksjonstakt.

I slutten av juli avdekket det danske nettstedet Danwatch at minst 15 containere og en gravemaskin var på plass på halvøya amerikanerne kaller Jameson Land (Nunap Qeqqa) på østkysten av Grønland.

Det viste seg at amerikanerne var for raske på avtrekkeren.

Grønlandske myndigheter satte i forrige uke foten ned for den optimistiske tidsplanen deres. Og Dr. Phil avlyste turen sin alt i starten av juli, ifølge DR.

– Det er et ekstremt område. Tre fjerdedeler av året er området isbelagt, sier Anders Ibsen.

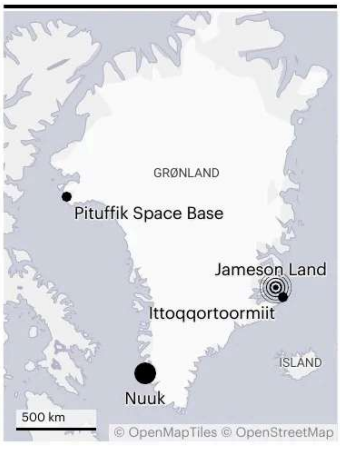
Han har tidligere vært soldat i Sirius-patruljen, det danske forsvarets arktiske spesialstyrke. Trump har latterliggjort hundesledepatruljen, som overvåker de mest værharde og øde områdene øst på Grønland.

Ibsen er derfor godt kjent i området, der det er reinsdyr, isbjørner, moskusokser og bitende kulde.

– Det er nok det mest isolerte stedet i verden, sier han.

Fikk advarsel

Ibsen er blitt krimforfatter og bruker Grønland som åsted for handlingen. Han var tilbake for å gjøre research til en ny bok og tilbrakte blant annet mye tid med Grønlands mest erfarne isbjørnjeger.

Les mer på neste side

Fakta
Hva har skjedd?

- Det Texas-baserte private selskapet Greenland Energy Company vil starte prøveboringer i Jameson Land Basin/ Nunap Qeqqa på Grønlands østkyst.
- Ifølge selskapet er geologien i området beslektet med den vi finner i Nordsjøen.
- I sommer fikk selskapet utplassert containere, en gravemaskin og en liten båt i Konstabel Pynt, som er den nærmeste flyplassen til Ittorqqortoormiit og ligger i Jameson Land.
- Det viste seg at de ikke hadde gyldig tillatelse til ilandsetting. Tillatelsen utløp i fjor. De har nå søkt om ny tillatelse.
- I 2021 bestemte grønlandske selvstyremyndigheter å stanse all fremtidig oljeleting og -utvinning på Grønland for å beskytte naturen og klimaet.
- Men da hadde selskapet White Flame Energy AS allerede fått lisens til å lete etter olje i Jameson Land/Nunap Qeqqa.
- Morselskapet til White Flame Energy er det britiske selskapet 80 Mile PLC. Amerikanske Greenland Energy har inngått avtale med 80 Mile PLC, og er med som investor og operatør for prosjektet.
- Lisensen gjelder tre faser: undersøkelser, overgang til utvinning og utvinning av olje.
- Men for å få godkjenning for hvert steg trengs miljø- og samfunnsutredninger for prosjektet.
- Grønlandske myndigheter opplyser at det ennå ikke er gitt godkjennelse til å starte med prøveboringer, og at det avhenger av konsekvensutredningene.

Kilde: Grønlands selvstyremyndigheter/ Naalakkersuisut

Det er et ekstremt område. Tre fjerdedeler av året er området isbelagt

Anders Ibsen, danske krimforfatteren og tidligere soldat.

Grønlandske myndigheter reagerte da det viste seg at amerikanske Greenland Energy Company hadde fått slept containere og gravemaskin ved Jameson Land, der de ønsker å utvinne olje. De manglet gyldig tillatelse. Foto: Anders Ibsen

Det han var vitne til i sommer, vil også bli brukt i den nye krimboken.

– Jeg synes det er interessant, for et amerikansk oljeeventyr kan være en potensiell bakdør inn til Grønland.

Ibsen forteller at han så slepebåten som hadde brakt boligcontainere og en gravemaskin i land.

Det viste seg imidlertid at de manglet gyldig tillatelse til å flytte containerne. Det førte til reaksjoner og advarsel fra grønlandske myndigheter.

Greenland Energy skriver i en pressemelding at de vil forholde seg til det myndighetene sier og videreutvikle oljeplanene. Nå snakker de om å starte opp vinteren 2027.

Men er det lov å bore?

I 2021 sa grønlandske myndigheter nei til nye oljelisenser av hensyn til miljø og klima. Men et britisk selskap hadde alt fått en lisens. Den kan grønlenderne ikke bare trekke tilbake. Det er den amerikanerne vil bruke. (se fakta)

Ibsen tror at mye av de store ordene amerikanerne bruker om prosjektet, dreier seg om å skaffe penger. Han peker på at oljeselskapet har tatt mange forbehold i informasjonen til investorene.

– I prinsippet selger de en lotterigevinst. Hvis den lykkes, er det det nye Norge eller Emiratene. Hvis den ikke lykkes, har de tatt forbehold om at det ikke lar seg gjøre, sier Ibsen.

– Hva tenker du selv om muligheten for oljeboring i dette området?

– Personlig tenker jeg at det ville være en katastrofe. Det er noe av den mest sårbare naturen som finnes, og det kan få voldsomme følger for naturen, sier Ibsen.

Lei av amerikanerne

Grønlenderne han møter er lei av både Trump og av måten amerikanerne snakker til dem på, forteller han.

– Men hvis man tar amerikanerne og Trump ut av ligningen, kan jo store oljefunn bidra til å gjøre Grønland selvstendig, sier Ibsen. Derfor er meningene delte.

Bakteppet er dessuten at USAs president har gjentatt at han vil ha Grønland.

– Det er helt andre risikoer knyttet til dette nå enn for to-tre år siden, sier arktisforsker Mikkel Runge Olesen ved Dansk institutt for internasjonale studier (DIIS).

Danske myndigheter har vært påfallende tause om saken, fortsetter han. Han tror det skyldes at de frykter å bli misbrukt i en fortelling – et narrativ – som amerikanerne kan bruke på hjemmebane.

Han sier at Trump-administrasjonen leter etter påskudd for å kritisere Danmark og fremstille det som om danskene hindrer grønlenderne i å utvikle næringsvirksomhet, og at amerikanerne kan hjelpe dem.

Dessuten er det naturlig at grønlandske selvstyremyndigheter svarer på dette.

Olesen sier at det er vanskelig å være sikker på hva som skjer.

Det fleste grønlendere bor i sør eller på vestkysten. Det bor svært få på østkysten fordi isen gjør det svært vanskelig å komme frem store deler av året. Foto: Anders Ibsen

To ganger i året kommer det matforsyninger båtveien til den lille bosetningen i Ittoqqortormiit. Foto: Anders Ibsen

Flere av aktørene har forbindelser til Trump-administrasjonen, ifølge The Guardian.

– Vi vet ikke om det er del av en hybridkrig eller bare opportunisme fra et amerikansk firma, sier han.

Firmaet selv har avvist at dette er knyttet til Trumps ønske om å ta Grønland. Aftenposten har stilt spørsmål til Greenland Energy Company, men ikke fått svar.

- Vil selskapet kunne få tillatelse til å drive med oljeboring dersom det viser seg at det er mye olje der?

– Det kommer an på om de kan etterleve de kravene og vilkårene som myndighetene kommer til å fastsette, skriver departementssjef Jørgen T. Hammeken-Holm i Grønlands departement for råstoffer og mineraler.

Anne Merrild forsker på konsekvensene av råstoffutvinning i Arktis ved Aarhus universitet.

Professoren, som selv er vokst opp på Grønland, sier at det er sannsynlig at det er olje der, men at det ikke er realistisk å få undersøkt området og starte produksjon på kort sikt.

Dr. Phil laget programmet «Frossent gull» om det han beskrev som et arktisk oljeeventyr tidligere i sommer. Foto: Youtube/Dr. Phil Show

Dessuten trengs omfattende konsekvensutredninger både for miljø, naturen og for samfunnet.

Merrill peker på at eventuelle oljeutslipp kan gjøre stor og irreversibel skade på den arktiske naturen.

Merrild stusser over at det ble sendt inn utstyr uten tillatelse. Hun synes det er vanskelig å ikke tolke det som skjer i den store politiske konteksten og som del av en større fortelling fra amerikanernes side.

- Det får meg til å tenke på at de kanskje har en agenda som i virkeligheten handler om noe annet: At de prøver å sende et signal om at de er aktive og at det skjer noe, at Grønland er vår fremtidige ressurs, et skattkammer for energi. Men at de i virkeligheten vet at det ikke er realistisk, sier Merrild.